

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

KATOLIKUSOK!

A társadalom mai szörnyű válságában, a politikai, közgazdasági és szellemi élet szörnyű harcaiban, melynek szenvedő tanuja a jelen idők inséggel, nyomorral küzdő népe, a leg-hatalmasabb, legbefolyásosabb fegyver, melyről valóságok fejlődése és hanyatlása, világnézetek, gazdasági elméletek és politikai célkitűzések sikere és sorsa függ: a sajtó.

Fejedelmi akaratot, diplomákat csatáit, parlamentek küzdelmeit, kormányzatok politikai irányzatát, nép felfogását és döntő állásfoglalását irányítja és befolyásolja ma az ujság, az ólom betű.

Napoleon nagyhatalomnak nevezte a sajtót, mert a betű hadserege eljut mindenhová és állandó agitációjával, következetes befolyásolásával országok határait, korok hangulatát és felfogását, népek jövőjét irányítja, változtatja és befolyásolja.

A katolicizmusnak is legerősebb modern fegyvere — az igehirdetésen kívül — a sajtó.

A betűk ne csak a gonosztságot, az erkölcstelenséget, a visszaéléseket terjesszék és védelmezzék, de legyenek apostoli követői Krisztus hitének, tanítói a valláserkölcnek, világító fáklyái a természetfölötti világnézetnek és sugalmazói a Szentlélek Isten felvilágosító és erősítő kegyelmeinek.

Az endrődi róm. kat. egyházközség képviselőtestületét is azon nemes cél vezette a „Hármas-Körös“

megindításában, hogy mindazon hiveinek, akik a nagy távolság, vagy más fontos körülmények miatt az Ur házáat nem látogathatják, a lap hasábjain módot adjon a krisztusi felfogás és igazságok elsajátítására, közvetlen érintkezést keressen az egyházközség vezetősége és a hivesek ezrei között, az értékes és fontos tudnivalók közlésével elősegítse a nép általános művelődését, az egyház természetfeletti igazságainak hirdetésével, az örök cél azonosságával erősítse a hivesek lelki kapcsolatát és öntudatos, kellően képzett és erőslelkű katolikus gárda megteremtésével — a krisztusi diadalmas világnézet felséges és boldogító eszméit bevigye az egyéneken keresztül — a családba, egyesületekbe, társadalomba, a közélet minden vonatkozásába egyaránt.

Komoly törekvésű, a közélet javítását önzetlenül szolgálni akaró, községünk fejlődését elősegítő, valláserkölcsei és hazafias felfogást terjesztő — ujsággal léptünk a nagy nyilvánosság elé.

„Hármas-Körös“ nevet adtunk az ujszülöttnak azért, mert nemcsak helybeli vonatkozású közleményeket akarunk hozni, de katolikus szövegíróje óhajtunk lenni az egész endrődi esperesi kerületnek, tehát a Hármas-körös vidékének is.

A Pápa Őszentsége nemes intencióit akarjuk szerény tehetségünkhöz és viszonyainkhoz képest szol-

gálni, amikor az „Actio Catholica“ hűséges hirnöküül és bátor csatlósául felsorakozunk!

Szeretettel híftestvéreink, ragaszkodással véráztatta ősi földünk, megbecsülés-sel jószándéku magyar fajtestvéreink iránt göngyöltük ki lapunk fehér zászlaját.

Önzetlen vállalkozásunk és a nemes ügy érdekében — szeretettel kérjük Endrőd és vidékének, a vármegye északi része józan, becsületes katolikus népének — érdeklődő figyelmét és hűséges mellénkállását.

Isten nevében előre!

CSERNUS MIHÁLY
apátplebános.

A munkásság leghívebb barátja itt a földön a katolikus egyház.

A teremtés két hatalmas tényezőjének: a munkának és a tőkének a termelés eredményéből minél nagyobb rész biztosítása végett egymás ellen kiépített hadállásai, szervezetei, kartelljei, trösztjei, u. n. racionalizálási törekvései, amelyek többnyire nem eredményeznek egyebet a munkásság szempontjából, mint a termelés korlátozását s a munkahelyek apasztását, — a termelésnek az automatizálódás felé haladása, de ugyanakkor a javakban való részesedés régi jogcíménél a végzett munkamennyiség fenntartása — olyan zsákutcába vitték a gazdasági életet, amelyben csak egy új kirobbanás árán látszik lehetségesnek a kibontakozás!

A gép száz és ezer ember munkáját végzi el. Newyerseiben a közelmúltban alapítottak egy olyan műselyemgyárat, mely tökéletesen automatarendszerű s az egész gyár a testi és szellemi munkások százai és ezrei helyett egyetlen mérnököt foglalkoztat, aki az automatát megindítja, vezeti és leállítja.

Egyáltalán a termelés mechanizálódása olyan hatalmas méreteket öltött, hogy pl. Amerikából, ahol ma már óriási számban vannak automatikus üzemek, Arkright egyenesen azt mondja, hogy ott „az embernek, mint erőegységnek jelentősége megszűnt.“

Azt jelenti ez, hogy mint munkás, szellemével és erejével mindig kisebb és kisebb részt vesz a termelésben, illetőleg teljesen kiszorul a termelési folyamatból.

Ha ez tovább is így megy, úgy néhány évtized alatt a munkás-

kezek millióit teszik feleslegessé hatalmas gépparázusok. Ha pedig a gazdasági javak elosztásának mai rendje nem változik, akkor a gépparászusok szaporodásához képest a munka és foglalkozás nélküli tömegek egyre nagyobbak és nagyobbak lesznek. Hiszen ha csak egy kicsit is körülnézünk a magunk látókörében, elég példát találunk (vetőgép, aratógép, cséplőgép stb.) arra, hogy a technika haladása sok-sok munkahelyet elfoglalt az embertől.

És az eredmény? Elég gyakran olvastuk az elmúlt hónapokban, hogy búzát, kávé, marhát, juhot, gyapot és cukornádültvényekkel milyen rengeteg mennyiségben semmisítették meg, hogy a megmaradó mennyiség árát tartani, esetleg emelni is lehessen, pedig a javak fogyasztására hivatottak százai, ezrei, milliói éppen azért voltak embertelenül keserves nélkülözések árán kénytelenek tartózkodni a megsemmisítésével kibebített javak fogyasztásától, mert azok árát nem tudták megfizetni.

Az eredmény tehát: fogyasztási cikkek óriási tömegei, amelyeket megsemmisítettek és fogyasztók óriási tömegei, amelyek éheznek, ruhátlanok és mindenben szűkölködnek, amivel az áruaktárak tele vannak, amikor azonban hozzá nem juthatnak, mert az ut, mely odavezet, egy szakadékkal el van vágva. Az ut: embermunkáért pénz, pénzért áru, munka ellenében nincs. Azt elvégezte a gép, az állat, a szerencsésebb ember. Lopni nem szabad, rabolni még kevésbé. Marad tehát: az éhhalál, vagy...

Katolikus actió

Mi a katolikus actió.

No épen ez a vagy! Vagy a gazdasági életet úgy kell át alakítani, hogy a javak elosztása hozzásimuljon a gazdasági élthez.

S épen azért leghivebb barátja a munkásságnak a katolikus egyház, mert ennek az átalakításnak az elveit a munkásság érdekében összefoglalta, a világ lelkiismerete elé tárta s egész hívő seregének: kicsinynek és nagyoknak, munkásnak és munkaadónak, uralkodónak és alattvalónak lelkiismereti kötelességévé tette azoknak a közös magánéletben érvényre juttatását. Az ő és ujszövetségnek a munkás igazát védő parancsait nemcsak elterjesztette az egész művelt világban, hanem számtalan fiában és leányában, szentjeiben, szerzeteseiben és a tökéletesség útján előbbre haladt híveiben, Krisztus jelesebb követőiben élő példákat is állított az emberi társadalom elé, hogy az evangéliumi parancsok hűvebb betartására buzdítsa a világot. Mikor pedig a láthatár nagyon besötétedett, mikor a világ nagyon elmerült önző érdekeinek szolgálatában, hatalmas pápai szövegekben fordul a világ lelkiismeretéhez és villám vakító fényességével mutatta meg a szakadékokat, amely felé az önzés hajhászása ragadja az emberi társadalmat, hogy azt a romlás útján megállapítva és az örök cél: Isten felé irányítsa és ezzel földi boldogulását is legjobban szolgálja.

A modern társadalmi és gazdasági élet eltévelyedései között különösen XIII. Leó és XI. Pius pápa gyűjtöttak ilyen eligazító fáklyát a *Rerum Novarum* és *Quadragesimo Anno* kezdetű pápai enciklikákban, körlevelekben, melyekben a kivezető utat abban jelölik meg, hogy vissza kell térni őszintén és teljesen az evangéliumi tanításhoz, annak a Krisztusnak a parancsaihoz, kinél az örök élet ígérei vannak és azt a rendet kell megvalósítani, amelyben „minden az Istenhez, a teremtettermelő örök első és végső céljához irányul, az Istenen kívül pedig minden csak eszköz, amit úgy kell használni, amint az az utolsó cél eléréséhez segít, hogy minden gazdasági kereset történéjék az Isten törvényének tartozó engedelmességgel és a más jogainak sérelme nélkül — a hit és lelkiismeret természetes alapelvei szerint” — s amelyben „minden erőfeszítéssel rajta kell lenni, hogy a termelt javak csak méltányosan halmozódjanak a birtokosoknál, ellenben bőségesen jussanak a munkásoknak.” (Quadragesimo Anno.)

A *Rerum Novarum* enciklikát amelynek gerince a keresztény szeretet és igazságosság, egy ki-

Igy nevezik azt az új megmozdulást, mely most az egész világon szervezkedik a katolikus hívek között. Sokan nem értik, mi is ez az új mozdulás, van-e rá szükség, s ha igen, mit kell tennünk a megvalósulásáért.

Lapunk az actió katolika jegyében indul meg, természetesen tehát, hogy megfelelünk mindjárt ezekre a kérdésekre.

Az *actio catholica* nem egyik, vagy másik testvérünk gondolata, hanem egyenesen az egyház fejének, XI. Pius pápa *Őszentségének újból, meg újból sürgetett óhaja, melytől az egyes ember és az egész emberi társadalom megújodását reméli*. Magyarra fordítva katolikus cselekvést, munkálkodást jelent. Cselekvést, munkálkodást Isten országáért, a katolikus hitért. Még pedig más eszközökkel való munkálkodást, mint amiket eddig használtunk. Eddig az Isten országának munkásai a papok voltak, s az ő közvetlen segítők, tanítók, apácák, szóval egyházi emberek. Az *actio catholica* elgondolása szerint a vezetés a papságé, de a munkában minden katolikus embernek szerepe van és azért Őszentsége kifejezése szerint „az *actio catholica* a világi hívek részvétele a papság apostoli munkájában” (1927 febr. 24). Erre a munkára a bérmálásban minden katolikus ember mintegy felszentelési kapott, mint Szent Péter mondja: „Ti pedig választott nemzetek, királyi papság, szent nemzet, szerzett nép vagytok, hogy hirdessétek annak erényeit, akik sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára” (I. 2, 9) S mint a nagy német püspök, Faulhaber mondotta: A keresztiségben Isten házának építő köveivé lettünk, a bérmálásban Isten építészévé hivatalunk el, hogy másokat is beépítsük Isten országába.

Pacelli, az egyházi állam államalkotóra 1928-ban a magdeburgi katolikus napon arról ezt mondotta: Szentatyának elgondolása szerint az *actio catholica* a világi hívek részvétele a papi apostolkodásban. Az apos-

váló egyházi író egyenesen a *munkás gazdasági jogai deklarációjának* nevezi — s azért lapunk kötelességének érzi, hogy a két hatalmas pápai szövegnek, az emberről és munkásról, a magántu-

lolkodásnak két alkotó eleme van. Egyik a világiak tevékeny és erőteljes apostolkodása, kinek-kinek állapota és képessége szerint, tehát első sorban azok apostolkodása, akik képzettségük és állásuk folytán Krisztus és az egyház ügyéért legtöbbször tehetnek. Ma az egyház szükségletei és feladatai oly nagyok és súlyosak, hogy a papok nem nélkülözhetik a világiak segítségét. A másik elem: a világiak apostolkodásának beleépítése az egyház felfogásába... a világiaknak zárt sorokban való csatlakozása... a papság munkája mellé, egy jól rendezett sereg sorbállítására... Amit a katolikus actio első sorban adni akar a kath. élet kiépítéséhez: katolikus öntudat, katolikus elhűség, egyöntetű katolikus gondolkodás, akarás és cselekvés. Mint Kaas prelátus, a német katolikusok vezére kijelentette: A kat. actio nem politika, de vezéreket akar adni a kath. népnek, akik mindig tisztán és világosan képviselik a kat. álláspontot mindenütt, ahol a kultúra, a gazdasági élet és a politika a vallási és erkölcsi élet határait érintik.

Aki ezeket figyelmesen olvasta, már készen van a felelettel, hogy az *actio cath.*-ra ma szükség van. Azok az eszközök, amiket az egyház eddig használt: a szószék, az iskola, egyletek, ma már nem elégségesek. Ma a színház, a rádió, a mozi, az irodalom, a művészet és ludomány adják sok embernek a világnézetét és bizony ezek sokszoros ellenséges álláspontot foglalnak el az egyházzal szemben. Ha az ellenségei ébren vannak, saját fiaik sem alhatnak. Ha az egyház ellenségei beszélnek, harátai nem halgathatnak. Ha annyian elmerülnek az új pogányságba, akkor mindenkinek, aki kereszténynek vallja magát, hitvallónak és apostolnak kell lennie. (Faulhaber.)

Marad a harmadik kérdés, mit tegyünk az *actio cath.* megvalósításáért?

Először magunkban meg kell valósítanunk az igaz kat. em-

bert. Kellő tudásra szerel tennünk a hitben, a hit védelmének alapjaiban. Kellő tájékozottságot szerelni az egyház állapotáról. Bátran kell megvallanunk hitünket mindenütt és minden módon. Élünk a hit szerint. Nagy hiba volt, hogy régen beérték anyakönyvi katolikus voltal, sőt ilyen emberek vezető szerephez juthattak. Legjobb megindulás egy zárt lelkigyakorlat a Manrézában.

Azulán ott lenni mindenütt, ahol az egyház ügyeiről szó esik, vagy eshelik, s ott úgy tekinteni és úgy képviselni az egyház álláspontját, mint a mi legbensőbb ügyünket, aminél semmi sem fontosabb reánk nézve. S ott lenni mindenütt, ahol ott van az ellenség. Frontot a fronttal szemben.

Erre akar ránevelni ez a lap is, tehát időszerű, fontos és lelkiismeretbe vágó célt szolgál. Sorakozzunk köréje, mint Krisztus jól rendezett serege.

FETZER JÓZSEF
pápai kamarás, esp. plébános.

A Jézus Szive Szövetség

Junius 24-én a nagymise után tartja havi gyűlését a polgári iskolában. Kérjük a szövetség csoportvezetőit, hogy ez alkalommal nemcsak maguk kivétel nélkül jelenjenek meg, de tagjaikat is értesítsék és szólítsák fel a gyűlésen való megjelenésre.

Az Eucharistikus Férfi-liga tagjai június 30-án este 6 órakor tartják havi ájtatosságukat. E templomi istentiszteleten olyan férfiak is részt vehetnek, akik még nem tagjai a Ligának, de készséges örömmel vesznek részt a Szent Sziv tisztelére felajánlandó ájtatosságban.

A Szivgárda fiú tagjai július elsején reggel 6, a leánytagok július 5-én d. u. fél 6 órakor járulnak a szokásos havi szentgyónás és áldozáshoz.

A Jézus Szive Szövetség Leányegyesülete szintén július 5-én este 6 órakor végzi havi ájtatosságát és közös szentgyónását. Ugyanekkor a Leányclub tagjai is jelenjenek meg.

Szent Ferenc III. rendje június 17-én, az Oltáregyesület június 24-én d. u. fél 4 órakor tartja havi ájtatosságát a templomban.

lajdonról és annak használatáról, a társadalom szervezetről s munkabérről való kijelentéseit a következő számokban részletesen ismertesse. H.

Egyesületi élet

A jubileumi szentév kiterjesztése.

Szentséges Atyánk XI. Pius Pápa — a megváltás 1900 éves jubiliuma alkalmával engedélyezell rendkívüli szentév kegyelmeit, melyek folyó év husvéthétfőjéig csak Rómában voltak elayerhetők, apostoli rendeletével ez év februárnapjától a jövő 1935. év februárnapjáig az egész világra kiterjesztelle.

A szentév kegyelmeit elnyerhetik azok, akik büneiket őszintén megbánva — a szentgyónás és szentáldozáshoz — buzgó lélekkel járulnak, a kötelező templomlátogatásokat és a Pápa Őszetsége szándékának teljesülésére előírt imákat elvégzik.

Az Anyaszentegyház látható Fejének: a Pápanak pedig közismerten az az üdvös szándéka, hogy az egyház szabadsága mindenütt helyreálljon, a nemzetek hékéhez, egyetértéshez és igaz boldoguláshoz jussanak, hittérítők kilarló munkássága minél gazdagabb eredményeket lánson, a bünösök megjavuljanak, s a másvallásuk Jézus Krisztus egy aklába szerencsésen visszalérjenek.

A Szentatya kívánatosnak tartja, hogy az egész világra kiterjesztell szentév folyamán

az isteni Fölségen esell súlyos sérelmet, melyet nemcsak a hünözök, meginkább a „harci-as iszentelenek“ átkos törekvései okoznak, imádsággal és vezekléssel — lehetőségünk mérleke szerint — kiengeszteljük.

„Az összes keresztlények nyujtsanak elégtételt és könyörögjék ki a nagyirgalmasságu Isentől, hogy az iszentelenek szörnyü lámadása, amely nemcsak minden vallás, hanem a polgári rend és az egész emberi művelődés romlására törekszik, végrevalahára megálljon és összeomljon. Még azt is kérjük a hivek imádságaikban és vezeklésük közben, hogy az emberiség Megváltója az islentagadók és islentgyölölők elvakult lelkét a mennyei világosság sugarával érintse, őket büneik szégyenlésére és megbántására indítsa és atyai keblére irgalmasan visszavonzza.“

A jubileumi bucsut mindkél nembell hivek megnyerhetik, azok is, akik azokat már tavaly megnyerték.

Az endrődi egyházközség hivei az ősz folyamán — nagy közös ájtalosságot és templomlátogatásokat végeznek a bucsu elnyerése céljából.

Az endrődi Népművelési Bizottság tevékenysége az 1933—34. évben.

Rendkívül széleskörü munkásságot fejtell ki a Csernus Mihály apátplebános ur szellemi irányításával működő népművelési bizottság. Az elmull tanévben 120 előadást rendezell a bellerületen. Szindarabokkal, szavalatokkal és ének-számokkal élénkített előadásokat tartottak a népház mozi-termeben a tanítóföldi és a mihóli iskolában. A következő egyesületekben, körökben voltak előadások: Népszövetségi Kisgazdakör, Ipartestület, Katolikus Polgári Társulat, Keresztény Szocialista Egyet, Levente Egyesület. A népművelési bizottság rendezte a polgári iskolával karöltve és az Iparos Dalkör közreműködésével a március 15-i és a hősök emlékünnepeit. 11 nívós műkedvelő előadást is rendezell, amelyek szintén igen népszerűek voltak. A gyomavégi iskolában egy alapismeretterjesztő és egy közismereti, a hadirokkantak oltthonában egy közismereti tanfolyamot tartot-

tak nagyszámu hallgatóval.

Valláserkölcsi tárgyu előadás 32, történelmi 17, földrajzi 2, gazdaságtani 12, természettudományi 2, egészség-tani 8, jogi 2, nemzeti munkavédelmi 15, társadalomtudományi 14, állategészségügyi 5 előadás hangzott el.

Előadtak: Csernus Mihály apátplebános, Baranyai István takarékpénztári igazgató, dr. Cseh József orvos, Csókási Béla tanár, Fehérvári Ferenc tanító, Fölföldy Béla káplán, Dinya Vilmos szabó, Kiss László káplán, Kovács Mátás igazgató-tanító, Klinghammer László tanító, dr. Haller József ügyvéd, özv. dr. Maác Jánosné tanár, Stefan Béla tanár, Tóth József tanító, Tóth Józsefné tanító, Orbók József igazgató-tanító, Orbók János ny. tanító, Uhrin Nándor dr. orvos, Székely Imre káplán, Wallhier György polg. iskola igazgató, Zeleziny Olga tanár, Palotai Ferenc tanító.

I s k o l a

Az endrődi polgári iskola.

Tíz éve áll-fenn-községünkben a polgári iskola. Ez idő alatt növendéklétszámaival és az elért szép eredménnyel bebizonyította életképességét. Az elmull 10 esztendő alatt 1109 tanuló iralkozozott be, az utóbbi években az állagos létszám 150—160. A polgári iskola általános műveltséget nyujt, amely alapja egyrészt a továbbtanulásnak, másrészt pedig a könnyebb boldogulás lehetőségét adja meg azoknak, akik mint gazdálkodók, iparosok, vagy kereskedők akarnak hasznos polgárai lenni a társadalomnak. Ma olyan világban élünk, hogy csak a kiválóak, a nagyobb képzettségűek tudják maguknak kiharcolni a mindennapi kenyeret. Emberi köteleesség, hogy mindenki arra törekedjék, hogy jobb-falatol verkedjék ki magának. Erre pedig feltétlenül szükséges a négy középiskolai végzettség.

Az endrődi r. k. egyházközség éppen azért minden lehetől meglesz, hogy alkalmat és módot nyujtson a szülőknek gyerekeik taníttatására. Az országban az illeni polgári iskolában kell a legcsekélyebb tandíjat fizetni (évi 40 pengő), azonkívül tandíjkezdvezményt ad a szegény-

sorsu szülők jeles és jó előmenetell gyermekeinek, a hadirokkantak gyermekeinek, illetve a hadiárvánok pedig a legnagyobbfoku kedvezmény biztosítja. Téves az a felfogás, hogy polgári iskolába csak azok a gyermekek járhatnak, akik előírt formaruhát csináltatnak. Ilyen előírás nincsen, mindenki olyan ruhát visel, amilyen anyagi ereje megenged, a fontos csak az, hogy tisztá, rendes ruhában járjanak a gyermekek.

A polgári iskolának növendékei csekély ellenszolgáltatásért tankönyvszegélyben is részesülnek, csaknem ingyen jut a tanulók nagyrésze tankönyvekhez.

A jövő tanévre a beiratások június hó 25 és 26-án délelőt lesznek. A beiratáskor semmit sem kell fizetni. Volt növendékeink csak bizonyítványukat, míg az ujonnan beiratkozók elemi iskolai értesitő könyvecskéjüket és lehetőleg keresztleveleket és újraoltási bizonyítványukat hozzák el. Mindenki már júniusban iralkozzék be, meri kölcsöntankönyveket a sorrendjében adunk.

Polgári iskola hirei:

Évzáró istentisztelet június hó 24-én 7 órakor.

Évzáró ünnepély június hó 24-én délután 4 órakor. Ekkor osztjuk ki a bizonyítványokat, jutalmakat. A szülőket és érdeklődőket szívesen látjuk.

Június hó 25 és 26-án beírás.

Mindennemü felvilágosítási készséggel ad júniusban mindennap és július—augusztusban minden kedden és csütörtökön délelőt 10—12 óráig az igazgatóság.

Magánvizsga. A nagylaposi magániskolában június 11-én folyt le a Nagylapos körüli tanyák magántanulóinak vizsgája. A kir. tanfelügyelő Lesniczky István csejli tanítót bízta meg a vizsgálat vezetésével.

Évzáró az endrődi elemi iskolában. A vizsgálatok június 1—8 napjain folytak le az endrődi róm. kat. elemi iskolában. A vizsgálatokon Csernus Mihály apátplebános isk. sz. elnök, Kalmár Vince egyházközségi világi elnök, Orbók József igazgató és az egyházközségi képviselőtestület vizs-

gabiztos-tagjai nagy számmal voltak jelen. A növendékek alapos és szigorú kérdésére kiváló eredményről tett tanubizonyosságot. Különösen a számtanban, történelemben, földrajzban és a nyelvtani elemzésben tünnek ki az endrődi kisdíjakok. Június 11-én hálaadó istentisztelet után évzáró ünnepély folyt le a községi sétakeriben, amikor is vidám éneklés, szavalatok és a várvavári „cukoreső“ zuhogása után Csernus Mihály apátplebános lelkes szavakkal bezárta az elmull tanévet.

Főispán az öregkerti vizsgálaton. Vármegyénk köztisztelétben álló, népszerű főispánia június elsején, amikor is községünkben az aszállysúlytolla buzatáblákat vizsgálta meg, tudomást szerzell arról, hogy az öregkerti iskolában a tanév végi vizsgálatok folynak. Timár Imre bíró kíséretében belért az iskolába, ahol Csernus Mihály apátplebános üdvözölte az illusztris vendéget. A Főispán ur löbb növendék feleletét meghallgatta és elismerését fejezte ki a szép eredmény fölött.

← [Mag. vizsga: 15 pengő mé]

Hírek a nagyvilágból

Kállay Miklós földművelésügyi miniszter Endrődön.

Biztató reménykedéssel fogadta Endrőd gazdálkodó népe a hírt, hogy a kormány megértéssel lekint a Tiszántul aszálysújtotta népére és Kállay Miklós földművelésügyi miniszter személyesen vizsgálja meg a szomorú látványt nyújtó silány búzafüzlákal. Június 9-én délelőtt 10 órakor érkezett a Miniszter. autója az endrődi halárhoz, ahol dr. Pálka Pál főszolgabíró, dr. Zeőke Antal képviselő, Timár Imre bíró, Finta Albert főjegyző és dr. Tüköry József földbirtokos fogadták a magyar gazdák vezéréit. A Miniszter ur fájdalommal nézte a szárazság szörnyű pusztítását, annál is inkább, mert országos viszonylatban is jelentős kárt okozott az aszály, hisz a legkiválóbb tiszavidéki búzát termő vidéket sújtotta. Kilátásba helyezte a Miniszter ur, hogy a m. kir. kormány a lehetőséghez képest segítséget fog nyújtani az inséget szenvedő gazdáknak és különös gondja lesz a földmunkásokra is. Községünkben Gyománál Biharmegyébe utazott a Miniszter.

Lemondott a főispán.

Dr. Korossy György ny. államtitkár, vármegyénk főispánja lemondott állásáról. — Nagy meglepetéssel és őszinte sajnálkozással hallottuk e hírt, mert a vármegye népe vallás- és pártkülönbség nélkül igaz tisztelettel és bensőséges szeretettel övezte a kiváló közigazgatási szaktudással bíró, — a lakosság bajait átérző és orvosolni mindig készséges, nagy munkabírású, kiváló férfiút. Távozása igen nagy veszteséget jelent a vármegyére, melynek békéjét és fejlődését igen erőteljesen szolgálta nyugodt, higgadt modorával, pártatlan igazságszeretetével.

Cseng a kasza, peng a sarló, aratnak... Az idej különleges időjárás a keményebb szikes talajokon korán érlelte a kalászosokat és amire csak a nagyon öregek emlékeznek, pár nappal előbb helyenkint megkezdődött aratás. Az ered-

mény szomoruan igazolja — a lakosság rellégését. Magyar holdankint 7—8—10 keresztből számolnak be. Ha a vetőmagot, géprészt, esetleges aralórészt leszámítjuk, még kenyérre sem lesz elég a maradvány!

A Katolikus Népszövetség kisgazdakörben felvelődött az eszme, hogy az inségsújtotta gazdák forduljanak vetőmagért a Földművelésügyi Miniszteriumhoz. Az egységes búzatermeléssel kapcsolatban 15 kg. félárral lehetett bányai búzához jutni. Most az volna a lakosság kérése, hogy felár nélkül kapják a nemesített vetőmagot, de annak ellenértékét csak az 1935. évi termésből fizessék vissza. Kalmár Imre elnök felhívja a község kisgazdáit, hogy akik községit bizonylaltal igazolni tudják búzatermésük silányváltát, jelentkezzenek a Kat. Népszöv. Kisgazdakörben, hogy onnan egységesen indítsák meg a vetőmag segélyakciót.

Vessünk takarmánynövényeket. A tavaszi aszály nemcsak a kalászosokban okozott helyre-pótolhatatlan kárt, de lönkretefte a legelőket és minimálisra csökkentette a lóhere és lucerna termést is. Egyetlen menekvés a fenyegető takarmányhiány és ezzel összefüggő állatelpocsékolás ellen az, ha a kisgazdák minden késedelem nélkül, azonnal a kalászosok lekasálása után, tehát a tarlóföld kiszáradása előtt felszántják tarlóikat és takarmánynövényeket vetnek bele. A földművelésügyi Miniszterium a vármegyei gazdasági felügyelőségek útján 20.000 pengős hitelkeretet bocsátot az 50 kat. holdon aluli birtokosok részére a célból, hogy az idej takarmány inségen a tarlóba és kiszántott búzaföldekre vethető takarmány magvak kiutalásával segítsen. Az akeiöt egy évi kamatmentes hitellel bonyolítják le.

(Fával fizethetik adójukat Ausztriában) az államkincstárnak nemrég kiadott rendelete szerint a karinthiai erdőtulajdonosok. Az alsóausztriai erdőtulajdonosok most hivatalozva arra, hogy éppen olyan siralmas helyzetben vannak, mint a karinthiaiak, kérték, hogy Alsóausztriára is terjesszék ki ezt a kedvezményt. Valószínű, hogy a kedvezményt általánossá teszik és a jövőben Ausztria egész területén fávat fogják leróni adójukat az er-

dőbirtokosok. Ugyan így ez nem lehetne nálunk búzával fizetni? Az állam is jó járna, a gazda is!

Közügyülés. Az Endrőd-örögkeri „Hangya-szövetkezet“ június 3-án tartotta évi rendes közgyűlését. A tagok jóleső érzéssel fogadták az üzlet-eredmény ismertetését, mely 5 %-os osztalékhoz juttatta őket a mai mostoha közgazdasági viszonyok között is. Majd az igazgatóság és felügyelő bizottságól egészítették ki. E szövetkezet kisbirtokosok és munkások alapítása. Szabó Lajos, majd Dinya Imre nevéhez fűződik az alapítás és helyes vezetés fő érdeme. A jelenlegi vezetők: Uhrin Á. József, Timár Miklós és Deines Izra a régiok nyomdokain vezetik a szövetkezetet és így minden remény megvan arra, hogy évről-évre erőteljesen gyarapodjék.

Tanyai szentmise szolgáltatók. A körösöntuli lakosság részére június 24-én délelőtt fél 10 órakor; a varjasi róm. kat. iskolában, — a tanítóföldi és kuriai munkásság részére június 29-én d. e. 9 órakor a tanítóföldi iskolában, — az öregkeri és ugar lakosság részére július 8-án az öregkeri kápolna iskolában mutatunk be az Urnak szentmise áldozatot. Kérjük a híveket, hogy a Megváltó e legszentebb áldozatán minél nagyobb számban vegyenek részt.

Halálozás. Jun. 7-én örök álmra hunyta le szemét, hosszú áldozatos élet után özv. Makovits Béláné, aki boldog-émlékű Schiffner Ede évtizedeken át hűséges gondozója volt. Pénzfeken a résztvevők nagy tömege kísérte utolsó útjára a szarvasvégi temetőbe.

Ingyenes oltó-anyag. A vármegyében fellépett sertésbetegség elleni védekezés céljából a m. kir. Földművelésügyi Miniszter ur a törvényhatóság részére 30 liter sertés peslis szárumot engedélyezett díjlanul azzal a kikötéssel, hogy annak felhasználásával rászoruló szegénysorsu sertésulajdonosok sertésein propaganda szimultán oltások végeztessenek. Ezek a szimultán oltások a fertőzött községekben folyamatban vannak.

A „Brassói Lapok“-ban olvassuk: A tiszta magyar lakosságu Csikszereda költségvetését az oláh belügyminiszter megváltotta úgy, hogy a

róm. kat. magyar iskola részére felvett segélyből 20.000 leit levont és az oláh iskola javára írtál, úgyhogy most az oláh iskola kap 100.000 leitámogatást, a magyar iskolának pedig csak 8000 leit jut.

A „Reichspost“ jelenlése szerint az elszakított nyugatmagyarországi részekben is megszüntették a kötelező polgári házasságot.

Az „Erdélyi Lapok“ írja: A Seregvárra tervezett országos magyar ifjúsági dalversenyt beállították, a város szász intézményei pedig értesítették a magyar érdeklőköröket, hogy eredeti ígéretük dacára, nem hajlandók szállást adni a magyar ifjúsági dalosoknak.

Az „Arbeiter Sonntag“ közli: Magyarország külpolitikai helyzete a római paktum által nagyon megjavult. Egy negyed évvel ezelőtt még teljesen el volt szigetelve Magyarország, de most levegőhöz jutott. A magyarok csak maguknak köszönhetik, hogy kikerültek a veszedelmes helyzetből, mert hiszen a nagyhatalmak rákényszerítették volna őket, hogy minden revíziós eredmény nélkül fogadják el a dunai kérdés rendezését. A zárt nemzeti akarat szívósága és rendíthetlensége azonban győzött. Franciaország is tudja, hogy minden dunai megoldás középpontjában puszkaporos hordó maradjon, ha legalább részben bizossá nem teszik a magyar revíziós igények kielégülését.

Kinevezték az új főispánt.

Lapunk zártakor kaptuk a hírt, hogy a Kormányzó — dr. Korossy Györgynek, vármegyénk főispánjának, ez állásától saját kérelmére történt felmentése alkalmával, kiváló szolgálatai elismerésül a II. osztályu magyar érdemkeresztet a csillaggal adományozta és utódául a feleki kerület országgyűlési képviselőjét, dr. Fáy István földbirtokost nevezte ki.

Az új főispán huzamos időt töltött el a vármegyei közigazgatás szolgálatában, tehát miként elődje is, vérbeli szakember, mint kertes huszár pedig a világháborúban vett részt és szerzett szép kitüntetések.

Terefere

Csejti: Dicsértessék az Ur Jézus Krisztus cimborák. Mire végzik?

Mirhói: Mindörökké pajtás. Éppen azt beszéltem, hogy miként jártam a multkoriban a pesti kalauzzal.

Csejti: Hát kezdje előlről, hogy én is hallhassam.

Mirhói: Hát a vonathoz igyekeztem. De mert attól jéltem, hogy lekések, felültem a villanyosra. Ugy sem voltam rajta soha, hát legalább kipróbálom. Egyszer csak jön a kalauz és rám szól nagy mérgesen: Nem tudja kend, hogy a kocsiiban nem szabad dohányozni? Szörnyen resteltem a dolgot, merthogy azok a pesti nagyságák összeviharogtak és kuncogtak rajtam. Hát már csak nem hagyom annyiban, gondoltam magamban és oda szóltam az egyenruhás alyafinak: mi a feki baja van velem, hát pipálok én? — Hát hogyne pipálna, mondja ő, hiszen a szádjában van a pipa?! — Hát amán igaz, felelém én. De lássa csak, a lábam meg a csizmában van, azt mégse járkálok!? — Erre aztán őt nevelték ki a pesti utasok.

Csejti: Ejnye, de jól megadta kend neki. Azt hiszik azok, hogy ők mündért huztak, hát rögtön megnőtt az eszüktokja.

Gyomavégi: Pörüljárt a kalauz, mint az egyszeri endrődi fiatal ur.

Ugari: Hát az hogy is volt, nem hallottunk róla.

Gyomavégi: Előadás volt a Népházban. Amikor vége vól és eloltották a lámpákat, az egyik tüzes legényke a sötétben meg akarta csókolni az egyik szereplő kisasszonyt. Az ám, csak hogy elvétette a dolgot, s a kisasszony helyett a mamát találta el, aki szörnyen tiltakozott a váratlan támadás ellen. A fiatal ur azóta messziről kerüli meglévesztett tündérét.

Zugi: Ügyetlen volt a fickó, kivághatta volna magát, mint az egyszeri lurkó.

Mirhói: Kend is mondjon már valamit, ne csak somolyogjon?!

Zugi: Hát a rokonoknál a gyerekek anyjáról témáztak, azt az egyik azt mondta, hogyszörnyen hamis nyelve van az asszonynak. De a gyerek sem volt rest, hanem imígyen mentegette anyját: már azt ne mondják, hogy a nyelve hamis?! A kaja, meg a foga, az hamis, de a nyelve az aztán igazi!

Ugari: Ez aztán jól kivágtá az anyját. Ha a fiatal emberke is így magyarázta volna a dolgot, hát még jobban belemerült volna a slamasztikába.

Kocsorhegyi: Legjobb az ilyesfélét huszárvágással kettévágni, mint a mi vezérünk tette.

Szarvasvégi: Ejnye, de sok minden történik a falunkban, amiről nem hallunk. Hát csak szükségese az a Hármaskörös, mert áptertén megírja a dolgokat. De mond már öcsém, hogy miről van szó?

Kocsorhegyi: Hát bekólerozták a községhez az ipset egy teljes napra valamiféle kihágás miatt. Reggel kezdte az ártisimot, de nem várta meg a másik reggelt, hanem este leverte az ajtótól a zárat, kilökte az ajtót, s a rendőr tiltakozása ellenére hazatért. Azt mondta, hogy gyűjjenek Kocsorhegyre, ha vele akarnak beszélni!

Ugari: Hü a manóját, ennek fele sem trefa ám. Ez nagy megsértése a törvénynek. Hát azt mit tett belőle?

Kocsorhegyi: Nem tudjuk még. A Toth jegyző az ártisim parancsnoka, ő tudja, hogy mit kell tenni és mi a hátulütő. Ugy vélem, hogy még tán a járásbíróság elé is kerülhet a dolog.

Zugi: Csakhogy ez nem beütés, hanem kitörés volt?

Mirhói: Egy kutya az. Csak a hatóság ellen vetett ő.

Zugi: Biztosan úgy gondolta, hogy ő leüti a felit, a másikat meg az ülje le, aki megbüntette, vagy felszejtette?

Csejti: A rendőrséggel nem lehet tréfálni. Az egyszeri ember is megjárta, mert megbüntették. Pedig csak az ut pászitjára futott rá, nehogy elgázolja az autót. Hiába mentegetőzött, hogy felt az elgázolástól, a rendőr felírta kihágásért és megbüntették. No és mi lett volna, ha az autót elgázolta? Kérdezte bosszúakodva a magyar? Akkor a soffört irtam volna fel, válaszolta a rend pontos óre.

Zugi: No hiszen sokat is nyert volna vele, ha már elgázoltok?!

Csejti: Hiába, a paragrafust muszály betartani. A kocsorhegyi vitéz is ráfizelhet a hősködésre. Nem nőnek a fák az égig?!

Mirhói: Kell is, hogy rend legyen. Ha megussza a dolgot, boldog lenne, aki valamikor is jelentkezne a büntetés leülésére.

Ugari: Kiváncsi vagyok, hogy mi lesz a folytatása. Legközelebb tán többet tudunk. (Mindnyájan távoznak)

Bevált Baján a „kolduspénz.”

Egy esztendeje vezette be Baján városa az ugynevezett kolduspénzt. Ez annyit jelent, hogy a bajai koldusoknak pénz helyett városi érmekeket adnak, amelyekért vásárolni semmi sem lehet. Baján város szegényügyi hivatalában azonban élelmet és szállást kapnak a pénzért, de csak bizonyos munka elvégzése ellenében. A kolduspénz rendszere különben bevált, mert a vidéki csavargók és munkakerülők nem mennek be Bajánba koldulni. Hir szerint több vidéki város be akarja vezetni a kolduspénzt.

A Nemzeti Egység munkaközössége

A Nemzeti Egység közelmultban megalakult Munkaközösségének nagyvonalu megszervezése és máris értékes munkája nagy visszhangot keltett a magyar közvéleményben.

Az új megmozdulás, melynek élén vitéz **Marton Béla** országgyűlési képviselő áll, természetes továbbépítése annak a — Gömbös Gyula által három év óta hirdetett és megvalósulás utján haladó — törekvésnek, mely a komoly alkotó munkát tekintli a nemzet boldogulásáért folyó harc legbiztosabb fegyverének. A Nemzeti Egység gondolata tehát a Munkaközösségben nem minit politikai eszme nyilatkozik meg, hanem mint a munka végzésének hazafias kötelessége. Ez a multban parlagon maradt és nemzeti szempontból nem volt kihasználva. Ezeket az értékes egyeni magyar energiákat: a tudást és a munkát kívánja a nemzeti munkaközösség egybe kovácsolni.

Minden becsüleles magyar

hazafi lelkében állandóan égell a vágy évek, vagy évlizedek alatt értékké növekedett szak tudásai, élettapasztalatai, munkakészségét a magyar nemzeti célok szolgálatába állítani.

Új szellemnek, új irányzatnak kellett jönnie, hogy a parlamenti és parlamenten kívül álló magyar értékek szellemi munkáját a boldogabb nemzeti jövő elérésére egységesen és maradéktalanul érvényesítse.

Az erős új Magyarországnak nemcsak reprezentáns politikusokra, jó szónokokra, hanem nagy tudásu, törekvő munkatársokra, meggyőződéses szellemi szakmunkásokra is nagy szüksége van. Ilvenket csapatostul nevelt a magyar jövő számára a háboru utáni évek küdelmes időszak. Az ő felkészült agyuk együtt dolgozásának, magyarszívű egybedobásának és egyelátarásának munkaközössége nagyban hozzá fog járulni az új magyar élet alapjait lerakó Nemzeti Munkaterv megvalósulásához.

Erős kritikák

hangzottak el az újév első napjaiban a NEP szervezkedése miatt. Érdekes, hogy a nyilatkozó és újság cikkekben támadó régi politikusok szemrebbenés nélkül álltak egykoron a szociáldemokraták szakszervezeti munkáját, s akkor nem fájt úgy a fejük?! Pedig a forradalmi idők szomorú tanulságot nyújtanak arról, hogy mi vár az országra, polgári társadalomra, keresztény egyházakra, ha a nemzetközi társaság uralomra jut. Lehetnek és vannak is hibák a NEP szervezkedési munkáiban. De tény az, hogy a polgári társadalmat oly egységbe iparkodnak tömöríteni, amely minden internacionalista kísérletet megakaszt. Évek óta hangsúlyoz-

zuk, hogy más vezetés, alapos szervezést kívánunk a katolikus politikai táborból is. A választások előtti 1—2 héti nem elegendő a katolikus erők összefogására. E szervezelletség, minden friss gondolatnak és eszmének rideg lávollarása okozta azt, hogy a 67 százalékos többségű katolikus tábor magárahagyatoltságában oda fordul, ahol munkát, tevékenységet és céltudatos erő kifejlést lát. Ne az olcsó kritikák lelkiismeretel elaltató és munkátlanságot palástoló frázisaival mentegessék magukat a vezérurak, de új és rátermelt munkakerők beállításával, az ifjabb nemzedék lelkes fellétekészségének felhasználásával kezdjék meg alaposan és céltudatosan őket is a szervező munkát.

Andaházi-Kasnyát

négy havi fogházra ítélte a kir. tábla. Indokolás szerint „bűnösnek kellett kimondani Andaházi-Kasnya Bélát hatósági rendelkezés elleni izgatás vétségében, mert Kasnya a felzárkott tömeg jelentélében olyan kijelentéseket tett, melyek nagyon alkalmasak voltak arra, hogy a csendőrséggel szemben a tömeget izgassák.”

A kir. ügyész súlyosbblásért, a védelem a bűnösség megállapítása miatt fellebbezett a Kuriahoz.

A Kuria azonban már nem hozhat végső ítéletet Kasnya ügyében, mert a Kormányzó közkegyelmet adott a választ-

ások alatt elkövelet büncselekményekre. Ez vonatkozik Kasnya ügyére is.

Kasnya egyik fővárosi lapban megjelent nyilatkozata szerint sajnálja, hogy endrődi szerepét a legfelsőbb bíróság nem üsztázhatta, de nem követte Eckhardt Tibor és Hegymegi Kiss Pál példáját, akik nem fogadták el a kegyelmet, hanem a bíróság döntését kívánják. A gyomai kerület választói elvárták és megkivánták volna, hogy Kasnya is kövesse pártvezére példáját és adjon lehetőséget a Kurianak arra, hogy „a magyar legfelső bíróság ártatlanságát megállapíthassa.”

Sport

KUPAMÉRKŐZÉSEK. Endrődön ismét fellendült a futballélet. Az ETK gondos előkészítés után benevezett a Mezőturi-Kupamérkőzésbe. Az eddigi eredményekre büszke lehet Endrőd sportértő közönsége, mert az eddig lejátszott mérkőzésekből mindig győztesen került ki. A kupamérkőzéseken Békésszentandrás 1, Gyoma 3, Mezőtúr 2, Szarvas 1, Turkeve 1 és Endrőd 1 csapattal vesz részt. Az ETK eddig a következő eredményeket érte el: ETK—TAC 8:0, ETK—GyTK 3:1, ETK—Bocskai (Szarvas) 3:2, ETK—GySC (3:2), ETK—MAFC 5:0, ETK—Gy. Levente 25:1. Eszerint az ETK a maximális 12 pontot szerezte, gólaránya 47:6. Az ETK csapatának minden egyes tagja tudásának javát adta, lelkesedéssel játszottak. Nemcsak eredményes játékokra törekedtek, hanem szép, szemrevaló játékokat is mutattak.

ETK—Gy. Levente 25:1

Gólzápor hullott a Gyomai Leventék kapujába. Az ETK szép összjátékkal győnyörködtette az endrődi közönséget. A gólok jórésze úgy szállt a gyomaiak kapujába, hogy nem is értek a labdához. A közvetlen védelemnek nem volt nehéz dolga. A fedezet sor mindvégig okosan dolgozott, nem engedte lélekzethez ellenfelüket. A csatársor élvezetes összjátékkal nyomult percről-percre előre és mintaszerű akciókkal helyezte be a gólokat. A gólokat Kovács Imre 8, Büngösi Béla 6, Kurilla József 5, Farkas Elemér és Kurilla Vincze 3—3 rúgták. A bírót jól vezette a mérkőzést.

Humor

Jól felelt.

— Háziasszony: Zsuzsi, maga ebben a hónapban már 22 pengő áru edényt tört el. Mit csináljak magával, hisz ez az összeg több, mint az egész havi bére?!
— Cseléd: Nagysága kérem, tessék duplájára emelni a fizetésem, akkor kifutja.

Számtan órán.

— Náci, — szólítja fel a tanító egy kereskedő fiát — mondd meg nekem, ha én apádnak száz pengőt adok kölcsön azon feltétellel, hogy havonként 20 pengőt törleszt, akkor mennyivel fog nekem tartozni 4 hónap múlva.
— Száz pengővel és a kamatokkal — válaszolja a nagyreményű csemete.
— De hát nem hallod, hogy havonként 20 pengőt köteles visszafizetni?
— Ojjé tanító úr, én jobban tudom. Maga nem ismeri az én apukámat.

Munkáskérdés

A földmunkás-kérdés megoldása.

Az államhatalom, közületek és társadalmi egyesületek — 3—4 év óta — segély és „inségmunka” címén oly hatalmas összeget fordítottak a munkásság nyomorúságos helyzetének enyhítésére, hogy azt a közutak, csatornák földmunkálataira, szikes területek megjavítására költve — igen nagy értékhez jutatták volna a magyar közgazdasági életet, a mellett, hogy rendszeres munkadíj fizetés ellenében nem szoktatták volna rá a munkásság egy nagy tömegét munkátlanságra és tulzolt követelődésre, amelyek az átmeneti segélyezés és legelőször céltalan „inség munka” nyújtása előidézték.

A földmunkás kérdés olyan megoldást igényel, amely évekre nyugalmi állapotot teremti a társadalom legsúlyosabb viszonyok között élő osztályában és lehetőségét nyújt arra, hogy becsületes, szorgalmas munkával az élelfenntartás minimális követelményei kielégíthetők legyenek.

A józanabb munkástömegek rájöttek arra, hogy a téli hónapok napszáma (október-március) — a mai nehéz gazdasági helyzetben — legfeljebb 8—10 kg. buza ára szintjén mozoghat.

E redukált napszám mellett — hosszú évekre biztosítani lehet alábbi tervek megvalósításával — a földmunkásság szerény megélhetését.

1. Az első és legsürgősebb leendő az ármentesítő társulatok államosítása vagy legalább is szigorú állami ellenőrzése volna.

E társulatok személyzetének tulmagas dotációja, költséges adminisztrációs kiadásai felémészlik a társulatok jövedelmének nagy részét, a nélkül hogy külön állami segély vagy kölcsön nélkül jelentősebb s a munkások nagy tömegét foglalkoztató munkát végeztetnének.

Szigoru rendelettel kellene szabályozni azt, hogy e társulatok költségvetése és zárszámadása szigorú állami ellenőrzés mellett készíthessék, hogy az álláshalmozás kizárásával a líszlviselők fizetése — a hasonló végzettségű és szolgálati idejű állami líszlviselők dotációjával egyenlő legyen! Ha még az adminisztrációs kiadásokat is kellőképpen csökkentik, bizonyos az, hogy a mai nagy ártéri adó mellett igen nagy számú munkást tudnának foglalkoztatni vízműveiknél.

2. A munkásság kereseti lehetőségének egyik alapját az ország szikes területeinek termőre-
teggel való borítása képezheti.

Békésvármegye több helyén (Endrőd, Gyoma, Szarvas stb.) évlizedek óta eredményes kísérletek történtek e célból és nagy darab területeket varázsoltak jó minőségű szántóká azáltal, hogy a 200—300 cm. mélyből kitermelt sárgafölddel borították be — a még libalegelőnek is alig alkalmas, csaknem értéktelen területeket. E 10—12 cm. vastagságban borított földek a legsúlyosabb és legmagasabb sikérlertalmu búzát termik, másrészt pedig e sárgaföldön a szik újra állórni nem tud.

A talajjavítás nagy anyagi előnyhöz juttatná a tulajdonost, de szolgálná a föld értékjavításával az ország egyetemes érdekét is.

E nagy munkálatok végzésére azonban állami kölcsönre van szükség!

Az állam évente legalább 50.000 kat. hold beborításához nyújtson kölcsönt. A birtokosság saját igájának, másrészt pedig a földmunkások téli, tehát olcsóbb foglalkoztatásával, 240 P. befektetéssel 10—12 cm. vastagságban tud beborítani 1 kat. hold földet. Évenként tehát 12 millió P. kölcsönre volna szükség. Ezt még a mai viszonyok között is elő tudja teremteni az államhatalom.

A kölcsönt a községek előjárósága után vennék igénybe a birtokosok úgy, hogy annak legalább $\frac{2}{3}$ -át a kubikmunkát végző munkások, $\frac{1}{3}$ -át pedig az igájával dolgozó birtokos kapná kézhez az előjáróságtól ellenőrzött munka végeztével.

A kölcsönt igénybevevő birtokosok a második évtől kezdődőleg 10 év alatt fizetnék vissza a kamat nélküli vagy az utolsó 5 évben 3 százalékos kamattal adott kölcsönt.

8—10 év alatt Magyarország

összes szikesterületei termők-ké változnának; addig a munkás segélyezés megszűnne, a birtokosok új jövedelmi forrásához, az állam újabb adóbevételekhez jutna. 500.000 kat. hold „terméselőbblete” az egész ország munkásságának a kegyere! biztosítaná.

Ugyanezen idő alatt az állam visszakapná az egész kölcsönt, tehát fölösleges kiadása nem volna semmi.

Annál inkább megvalósítandó ez, mert a szikes területek megjavításával az erdősítés is gyorsabb tempóban indulhat meg, ami szintén nagy közgazdasági érdek.

Évenként 50.000 kat. hold új szántó 5000 arató párnak nyújtana aratási munkaalkalmat, ami szintén figyelemreméltó segítség volna a mezőgazdasági munkások nehéz sorsában.

Olaszország tudott a mo-csarakból, miért ne tudna Magyarország a szikes területekből termőföldet teremteni.

Kockázat nincs, több ezer hold már megjavított föld garantálja a biztos sikert!

„Minden vétek elengedte-tik a világon, csak az nem, hogy a tömegnél nagyobb valál. Állj magasan s a tá-volból feltekintve hozzád, parányinak fognak hirdetni. Ereszkedjél le hozzájuk s a sárba vonnak. Legyenek nagy eszméid, bolondnak tartanak, legyen jószived s higvelejünek mondanak. Törd szét rabláncaidat és panaszkodni fognak, hogy megsér-téd karjaikat. Vezesd győzelemre őket s gyűlölnék apró sebeikért. Mutasd nekik Is-tenüket és elfordulnak tőled, hogy a bálványt, az aranyborjut imádják.”

Eötvös.

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Teket Sándor.

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Részvénytársaság Endrőd

Fiókiintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamatozás mellett. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevételek, arany és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznemek beváltása a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és útbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.